

Proiect GIZ ” Sporirea eficienței, responsabilității și transparenței instanțelor judecătorești în Moldova (ATRECO)”

Raport privind legislația-cadru care reglementează activitatea Consiliului Superior al Magistraturii. Clasificarea procedurilor disciplinare prin prisma intrării în vigoare a Legii nr. 178 din 24.07.2014 privind răspunderea disciplinară a judecătorilor în conformitate cu cele mai bune practici și standarde europene.

Introducere

Principalul obiectiv al misiunii a fost susținerea echipei în contextul legislativ al proiectului prin examinarea legilor actuale și actelor normative care reglementează activitatea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) cu depunerea ulterioară a propunerilor de modificare sau ajustare a cadrului legislativ în vigoare, respectându-se normele europene.

Obiectivul misiunii

Obiectivul acestor reexaminări este de a oferi consiliere și recomandări pentru asigurarea corelației dintre proiectele legislative actuale și viitoare la diferite etape ale dezvoltării. Trebuie să se ia în considerare faptul că autoritățile au depus eforturi deosebite pentru ajustarea legislației la standardele europene.

În acest raport acordăm mai multă atenție unor anumite aspecte ale legilor actuale și care prezintă, după părerea experților, o prioritate pentru perioada imediat următoare.

Raportul reprezintă o analiză a legislației actuale cumulată cu informația prezentată în cadrul întâlnirilor dintre funcționarii Consiliului Superior al Magistraturii și subdiviziunile acestuia.

Cu toate acestea, este firesc că avizul exprimat în acest raport este bazat pe standardele internaționale stabilite de:

1. Declarația Universală privind Independența Justiției adoptată de Prima Conferință Mondială privind Independența Justiției, Montreal - Quebec, Canada, 1983
2. Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor, 1998
3. Recomandarea nr. R (94) 12E privind independența, eficiența și rolul judecătorului

4. Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor
5. Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei asupra principiilor și regulilor privind imperativele profesionale aplicabile judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității
6. Avizul nr. 10 (2007) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitor la Consiliul Justiției în serviciul societății
7. Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind judecătoria: independență, eficiență și responsabilități.
8. CDL-AD(2007)028 Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) Numirile judiciare
9. OSCE/ODIHR Recomandările de la Kiev privind Independența judiciară în Europa de Est, Caucazul de Sud și Asia Centrală, 2010

Deci, aceasta prezintă o încercare care tinde să demonstreze dacă este respectat sau nu cadrul legal actual. Astfel, în ce măsură sunt reflectate aceste standarde în legislația națională. Acest aviz prezentat în acest raport subliniază, de asemenea, unele elemente care trebuie luate în considerare atunci când se discută consolidarea autonomiei magistraților interni și externi în exercitarea funcțiilor lor în temeiul legii.

În baza sondajelor anterioare realizate de către experți, acest aviz exprimă înțelegerea personală în baza analizei legislației actuale și discuțiilor purtate în cursul misiunii cu speranța că acestea vor contribui la consolidarea independenței, transparenței și eficienței justiției în Republica Moldova.

1. Observații specifice

Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraților nr. 947 din 19.07.1996

Articolul 3 paragr. (2) poate fi omis sau rescris, deoarece nu reflectă cu exactitate realitatea.

Articolul 3 paragr. (3) Consiliul este constituit din 12 membri, inclusiv 3 membri de drept - Președintele Curții Supreme de Justiție, Ministrul Justiției, Procurorul General, 6 judecători aleși de către colegii lor și 3 profesori titulari aleși de Parlament (3 + 6 + 3). Prin urmare, raportul menționat anterior ar putea asigura caracterul reprezentativ al organului respectiv, deoarece 6

membri vor fi aleși de către judecători. Componența Consiliului reprezintă un subiect îngrijorător, deoarece conform dispozițiilor Articolului 1.3 din Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor, adoptată în 1998, ”Pentru orice decizie referitoare la selecția, la recrutarea, la desemnarea, la evoluarea carierei sau la încetarea funcțiilor unui judecător, statutul prevede intervenția unei instanțe independente față de puterea executivă și de cea legislativă, constituită cel puțin pe jumătate din judecători aleși de Adunarea Generală conform unor modalități care garantează cea mai largă reprezentare a acestora.”

Mai mult, conform paragrafului 18 din Avizul nr. 10 al CCJE ”Când structura este mixtă (judecători și nejudcători), CCJE consideră că pentru a evita orice manipulare sau presiune inadecvată, Consiliul Justiției trebuie să numere o majoritate substanțială de judecători aleși de egali lor.” În final, în conformitate cu paragraful 27 din Recomandarea CM/Rec(2010)12, ” Nu mai puțin de jumătate din membrii unor asemenea consilii trebuie să fie judecători aleși de către colegii lor de la toate nivelurile sistemului judiciar și cu respectarea pluralismului în interiorul sistemului judiciar.” În privința alegerilor membrilor care nu sunt judecători, în Avizul nr. 10 al CCJE paragraful 23 se menționează faptul că ”Indiferent dacă sunt judecători sau nejudcători, viitorii membri ai Consiliului Justiției nu ar trebui să fie lideri politici, membri ai Parlamentului, ai executivului sau ai administrației. Aceasta înseamnă că nici Șeful statului, dacă este Șeful Guvernului, nici un alt ministru nu poate fi membrul Consiliului Justiției. Fiecare stat ar trebui să emită reguli juridice pentru a se asigura că așa va fi. Prin urmare, pare a fi o situație delicată atunci când se exprimă asupra calității membrului Consiliului al Ministerului de Justiție, acest fapt fiind subliniat în mai multe rânduri de către experți, menționându-se faptul că această practică nu se întâlnește în majoritatea țărilor.

Astfel, chiar dacă în componența CSM intră membri care nu sunt parte din organul judiciar, aceștia trebuie să fie liberi de influențele politice astfel încât participarea lor să contribuie la sporirea încrederii publice în independența justiției.

Articolul 4 lit. a) prevede: ”Consiliul Superior al Magistraturii face propuneri Președintelui Republicii Moldova sau, respectiv, Parlamentului de numire, promovare la o instanță superioară, transferare ori de eliberare din funcție a judecătorilor, președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești. În același timp, acest lucru este menționat în Articolul 19 paragr. (1) (4), Articolul 20 paragr. (4) (7), toate aceste prevederi se referă la implicarea Președintelui sau Parlamentului în cariera judecătorilor, creând astfel o situație vulnerabilă în legislație. Aceste prevederi sunt larg criticate de către experți, deoarece acestea dau naștere unor suspiciuni cu privire la independența justiției. Prevederile menționate în articole vin în contradicție cu dispozițiile din paragr. 31 din Avizul nr. 10 al CCJE, care stipulează următoarele: ” CCJE nu este favorabilă sistemelor implicând

autoritățile politice, cum ar fi Parlamentul și puterea executivă, într-un stadiu oarecare al procesului de selecție. Orice amestec al eșaloanelor superioare ale ierarhiei judiciare în proces ar trebui să fie evitată. Orice formă de desemnare a judecătorilor de către autoritățile judiciare sau nejudiciare ar trebui să fie exclusă.”

Mai mult de atât, în Raportul cu privire la numirile judiciare adoptat de Comisia de la Veneția la 16-17 martie 2007, CDL-AD (2007) 028, paragr. 47 se stipulează că: ”Numirea judecătorilor la instanțele ordinare (non-constituționale) nu este un subiect pentru care Parlamentul să își exprime votul, din cauză că nu poate fi exclus pericolul ca motivări de ordin politic să prevaleze criteriilor obiective ale candidatului.” Astfel, acest aspect este dezbătut pe larg, fiind un subiect de controversă, deoarece în cazul în care se tinde spre menținerea acestor prevederi, atunci este nevoie de o nouă versiune care ar echilibra poziția legislatorului (subliniind rolul ceremonial/oficial al celor două puteri), punând astfel capăt criticilor dure din partea oponenților acestei poziții.

Conform articolului 7¹ paragr. (3): ” Poate fi aleasă în funcția de inspector-judecător persoana care deține diploma de licențiat în drept sau echivalentul acesteia, cu o vechime în specialitatea juridică de cel puțin 7 ani și o reputație ireproșabilă...”, astfel, rezultă că inspectorul nu trebuie să facă parte din organul judiciar, și noi credem că trebuie evitată situația în care activitatea judecătorului este supravegheată de către un avocat.

2. Observații specifice

Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20.07.1995

Articolul 8 paragr. (4) creează o confuzie, potrivit căruia ”Judecătorul care ...a fost ales membru al Parlamentului, consilier local...” și acest lucru în condițiile în care paragr. (1) c) stipulează că un judecător nu poate să facă parte din partide sau să desfășoare activități cu caracter politic...” activități cunoscute în procesul electoral, care includ anumite activități, inclusiv înregistrarea în partide, desfășurarea campaniilor, toate aceste activități fiind incompatibile cu funcția de magistrat.

Articolul 11. Numirea judecătorului în funcție. Conținutul acestui articol scoate în evidență problema de mai sus-menționată, și anume, intervenția Președintelui și Parlamentului în numirea judecătorilor în funcție, fapt ce subminează grav independența sistemului judiciar și vine în contradicție totală cu practicile europene. Al doilea aspect, la fel de important ca și primul, este numirea judecătorilor ”Inițial pe o perioadă de 5 ani”. Această condiționare răspândește o umbră de suspiciune asupra autorităților (vezi Avizul nr. 1, paragraful 53) ”CCJE susține că atunci când

posesiunea este provizorie sau limitată, organul responsabil de obiectivitatea și transparența metodei de numire sau re-numire în funcția de judecător permanent are o importanță deosebită (vezi, de asemenea, paragraful 3.3 din Carta Europeană). Respectiv, paragr. 49 din Recomandarea CM/Rec(2010)12 prevede că ”Siguranța mandatului și inamovibilitatea sunt elemente cheie ale independenței judecătorilor. În consecință, judecătorii ar trebui să aibă garantat mandatul până la o vârstă obligatorie de pensionare, unde aceasta există.”

De asemenea, paragr. 51 conține o referință aplicabilă procesului de recrutare ”pentru o perioadă de probă sau pentru o perioadă determinată,” de asemenea, este incontestabil faptul că această prevedere stabilește că ”decizia de confirmare sau de reînnoire a numirii ar trebui să fie luate în conformitate cu punctul 44, astfel încât să se asigure că independența justiției este respectată pe deplin.” În concluzie, nerespectarea acestor standarde reprezintă o încălcare gravă.

Articolul 13. Evaluarea performanței judecătorilor este prevederea care urmărește un lucru absobult obiectiv și necesar care poate fi găsit în paragraful 42 din Recomandarea CM/Rec(2010)12 potrivit căruia ”Pentru a contribui la administrarea eficientă a justiției și a îmbunătăți continuu calitatea sa, statele membre pot institui sisteme de evaluare a judecătorilor de către autorități judiciare, în conformitate cu punctul 58.” Se menționează faptul că acestea trebuie să fie bazate pe un criteriu obiectiv cu dreptul de a contesta concluziile în fața unei autorități independente.

Articolul 19. Inviolabilitatea judecătorului este un subiect mult discutat, suficient de sensibil pentru tinerele democrații, în care compania consideră că este necesară existența garanțiilor suplimentare acordate judecătorilor astfel încât aceștia să ofere măsuri suplimentare de protecție, asigurând astfel că independența judecătorilor nu va fi perturbată. Această perspectivă este total diferită de cea care provine din sistemele judiciare din țările cu o democrație matură, unde judecătorul este responsabil față de lege la fel ca și orice alt cetățean. În această situație, dorim să subliniem faptul că decizia finală le aparține legislatorului și societății, ei sunt cei care vor decide asupra păstrării garanțiilor suplimentare ale judecătorilor sau nu.

Articolul 20. Cariera judecătorului potrivit paragr. 60 din Avizul nr. 1 al CCJE ”(a) inamovibilitatea judecătorilor trebuie să fie un element expres al independenței, consacrat la cel mai înalt nivel intern”, astfel, fiecare numire, transfer trebuie realizat doar cu acordul judecătorului, cu excepția cazului de reorganizare sau dizolvare a curții. Aceasta pare a fi o problemă, deoarece paragr. 52 din Recomandarea CM/Rec(2010)12 subliniază ”... reformare a organizării sistemului judiciar”, ceea ce nu reprezintă același lucru, dacă facem referire la prevederile stipulate în Articolul 20 paragr. (5).

Articolul 21. Răspunderea disciplinară a judecătorilor – acest subiect trebuie tratat cu o astfel de precizie, încât să fie absolut clar ce anume se consideră a fi încălcare și ce presupune răspunderea respectivă.

Pentru a aborda problema răspunderii civile a judecătorilor trebuie să luăm în considerare prevederile relevante ale Recomandării CM/Rec(2010)12 paragr. 67: ” Numai statul, în caz că a plătit o compensație, poate să încerce să stabilească răspunderea civilă a unui judecător, prin acțiune în justiție.”

Articolul 24. Suspendarea din funcție, paragr. (1), lit. c) ”participă la campania preelectorală în calitate de candidat pentru autoritatea publică sau autoritatea administrației publice locale” este apreciată în cazul în care legislatorul a prevăzut o astfel de posibilitate, însă, astfel cum s-a menționat în aceste comentarii, aceasta prezintă o situație delicată pentru o persoană care a ales cariera de judecător.

3. Observații specifice

Legea cu privire la organizarea judecătorească nr. 514 din 06.07.1995

Articolul 13. Inadmisibilitatea imixtiunii în înfăptuirea justiției. Paragr. (2): ”Exercitarea de presiune asupra judecătorilor cu scopul de a împiedica judecarea completă și obiectivă a cauzei sau de a influența emiterea hotărârii judiciare atrage răspundere administrativă sau penală conform legii.” Ca sugestie, ar fi mai potrivit să utilizăm formularea paragr. 22 din Recomandarea CM/Rec(2010)12: ”... fiecare judecător în parte în exercitarea funcțiilor judiciare. Judecătorii trebuie să ia decizii în mod independent și imparțial și să poată acționa fără nici un fel de restricții, influențe nepotrivite, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, fie chiar autorități judiciare. Organizarea ierarhică a jurisdicțiilor nu poate aduce atingere independenței individuale.”

Articolul 16. Președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești. Paragr. (4) Este inadmisibil ca cariera unui judecător, în cazul nostru, a unui judecător în funcția de conducere să fie condiționată de către Președintele țării, având la bază încălcarea legislației. În acest context, trebuie menționat paragr. 16 din Recomandarea CM/Rec(2010)12: ”Deciziile judecătorilor nu pot face obiectul vreunei reanalizări, în afara procedurilor de atac sau de redeschidere a cauzei, așa cum sunt ele prevăzute de lege.”, și paragraful 18: ” Dacă comentează deciziile judecătorești, executivul și legislativul trebuie să evite criticile care ar submina independența puterii judecătorești sau ar slăbi încrederea publicului în justiție. De asemenea, acestea ar trebui să evite acțiuni ce pot pune sub

semnul întrebării intenția lor de a respecta deciziile judecătorilor, altele decât cele prin care își manifestă intenția lor de a formula o cale de atac.”

Articolul 45. Administrarea instanțelor. În Avizul nr. 10 (2007) al CCJE, deseori citat în acest raport, este dedicat un capitol acestui aspect care conține un rând de specificații:

V.F. Administrarea și gestionarea instanțelor

”76. Stabilirea condițiilor de alocare a bugetului diferitelor instanțe și stabilirea instanței competente să examineze și să justifice eficiența instanțelor constituie chestiuni sensibile. CCJE consideră că Consiliul Justiției ar trebui să aibă competențe în materie.

77. Consiliul Justiției nu ar trebui să aibă competență în materie de gestionare a performanțelor judecătorilor cu titlu individual.

78. CCJE consideră că domeniul promovării calității justiției este un domeniu în care Consiliul Justiției poate contribui pozitiv. În afara dezvoltării politicilor în materie, trebuie să se acorde atenție ca instanțele să dispună de fonduri suficiente pentru a le permite să-și îndeplinească obligațiile. În unele state au fost puse la punct sisteme pentru a justifica și a măsura calitatea justiției; este important să se țină cont de rezultatele acestor evoluții. În privința punerii la punct a politicilor privind calitatea și măsura sa, este important ca Consiliul Justiției să aibă posibilitatea de a obține, din partea instanțelor, date pertinente și statistici.

79. Consiliul Justiției ar trebui să supravegheze organizarea serviciilor de inspecție pentru a fi compatibile cu independența judecătorilor. Acest lucru este extrem de important atunci când serviciile de inspecție țin de executiv.

Articolul 45 paragr. (2). Nimic de comentat, doar o remarcă, și anume, prin exercitarea acestei funcții, atenția magistratului este îndreptată spre analiza cauzelor care trebuie judecate și nu spre căutarea soluțiilor pentru problemele de ordin administrativ și organizatoric.”

4. Observații specifice

Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 178 din 24.07.2014

La 1 ianuarie 2015 a intrat în vigoare această lege. Întâi de toate, dorim să subliniem faptul că dezvoltarea acestor standarde este un pas important pentru independența judiciară. După părerea unor magistrați experimentați, această lege este ”un instrument de autoprotecție pentru judecători”. Prin urmare, această lege conține în prevederile generale (Capitolul 1) un număr de concepte pe care le utilizăm.

Articolul 4 conține o listă cu abateri (fapte, inacțiune și omitere) care reprezintă conduită necorespunzătoare. Suntem de acord cu aceasta, aceasta e o abordare care respectă standardele internaționale.

Articolul 4 paragr. (1) lit. m) prevede că: „comiterea unei fapte care întrunește elementele unei infracțiuni sau contravenții, dacă aceasta a adus atingere prestigiului justiției”, însă nu trebuie să amestecăm lucrurile care nu fac subiectul acestei legi, aparținând domeniului criminal, prin urmare, recomandăm excluderea acestei prevederi.

În baza literei o) ”utilizarea unor expresii inadecvate în cuprinsul hotărârilor judecătorești ori motivarea în mod vădit contrară raționamentului juridic, de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de judecător”, am făcut o referire la paragr. 66 din Recomandarea CM/Rec(2010)12 care stabilește: ”Nu poate fi antrenată răspunderea civilă sau disciplinară a unui judecător pentru modul de interpretare a legii, apreciere a faptelor sau evaluare a probelor, cu excepția cazurilor de rea-credință și gravă neglijență.” Deci, ceea ce putem să recomandăm este reformularea acestei prevederi în termeni mai preciși pentru a evita interpretările. Vezi Principiul VI.2 din Recomandarea nr. R (94) 12, care sugerează că motivele întemeiate pentru procedurile disciplinare trebuie întotdeauna ”definite” în avans “în termeni preciși prin lege”.

Paragr.(2) ”Constituie abatere disciplinară comisă de președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere sau necorespunzătoare, din motive imputabile acestora, a atribuțiilor stabilite de articolul 16¹ din Legea nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească și dacă aceasta a afectat activitatea instanței.”

Avizul nr. 3 al CCJE ”Pentru a justifica procedurile disciplinare, comportamentul necorespunzător trebuie să fie grav și flagrant, într-un mod care nu poate fi interpretat doar ca o nerespectare a standardelor profesionale prezentate în ghiduri de comportament ca cele prezentate în prima parte a prezentei opinii.” Procedurile disciplinare trebuie în general inițiate în cazurile unui comportament necorespunzător care este ”grav și flagrant”, care discreditează autoritățile judiciare. Aplicarea sancțiunilor disciplinare pentru un act care ar fi putut afecta numai activitatea curții este excesivă. Articolul 4 paragr. 2 trebuie revizuit.

Articolul 6. Sancțiunile disciplinare. Potrivit acestui articol, au fost stabilite 4 tipuri de sancțiuni care pot fi impuse judecătorilor, și anume, avertismentul, mustrea, reducerea salariului și eliberarea din funcția de judecător. Toate aceste 4 sancțiuni sunt stabilite și reglementate de această lege, utilizând un limbaj simplu, astfel reprezentând o abordare conformă standardelor internaționale. Vezi Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor (paragr. 5.1) care declară: ”Categoriile de sancțiuni susceptibile de a fi aplicate sînt precizate în statut, iar aplicarea acestora

este supusă principiului proporționalității.” Unele exemple de posibile sancțiuni apar în Recomandarea nr. R (94) 12 (Principiul VI.1). CCJE sprijină necesitatea fiecărei jurisdicții de a identifica sancțiunile admisibile în temeiul propriului sistem disciplinar, și aceste sancțiuni trebuie să fie proporționate atât în materie de principiu, cât și în materie de fapt. Trebuie să se elaboreze o listă definitivă.

Condițiile și consecințele aplicării sancțiunilor disciplinare sunt reflectate în Articolul 7 paragr. (2), în care sancțiunile disciplinare se aplică ”proporțional gravității abaterii disciplinare comise de judecător și de circumstanțele personale ale acestuia.”

Capitolul II. Colegiul disciplinar

Potrivit paragr. 69 din Recomandarea CM/Rec(2010)12, procedurile disciplinare împotriva judecătorilor ”vor fi efectuate de către o autoritate independentă sau o instanță judecătorească, cu toate garanțiile unui proces echitabil și care să îi asigure judecătorului dreptul de a contesta decizia și sancțiunea.”

Articolul 8 stabilește statutul și competența colegiului disciplinar, menționând faptul că este un organ independent.

În articolul 8 se stabilește statutul și competența colegiului disciplinar, menționând faptul că este un organ independent, paragr. (3), un mic comentariu: Regulamentul cu privire la activitatea colegiului disciplinar este aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii.

Componența și durata mandatului colegiului disciplinar sunt descrise în Articolul 9, după cum urmează: ”este format din 5 judecători și 4 persoane din societatea civilă”. O astfel de structură va asigura transparența și implicarea comunității în procedurile disciplinare, eliminând în același timp riscul unui corporatism în sistemul judiciar. OSCE/ODIHR Recomandările de la Kiev privind Independența judiciară în Europa de Est, Caucazul de Sud și Asia Centrală, paragr. 9, prevede: ”nu trebuie să fie compuse exclusiv doar din judecători, dar necesită o reprezentare inclusiv din afara profesiei judiciare”.

Membrii trebuie selectați pentru o durată fixă de șase ani (4).

Articolul 10 paragr. (3) prevede: ”Membrii colegiului disciplinar din rândul reprezentanților societății civile, inclusiv 4 membri supleanți, sînt numiți de Ministrul Justiției, fiind selectați prin concurs public. Concursul este organizat de o comisie de selecție a candidaților din care fac parte și reprezentanți desemnați de Consiliul Superior al Magistraturii. Componența numerică și nominală, modul de funcționare a comisiei, precum și criteriile de selecție a candidaților sînt

stabilite în Regulamentul privind selecția membrilor colegiului disciplinar, aprobat de Ministerul Justiției, după consultarea Consiliului Superior al Magistraturii.” În prezentul raport sunt câteva probleme care ar fi bine să fie incluse în regulile și criteriile de selecție a candidaților, modul de numire a acestora și, de asemenea, faptul că implicarea ministrului este de natură pur formală.

Articolul 11. Încetarea mandatului membrului colegiului disciplinar. Mandatul membrului colegiului disciplinar poate înceta sau poate fi revocat la propunerea motivată a colegiului disciplinar, adoptată cu votul a cel puțin 2/3 din membrii acestuia – este necesară precizarea ”prezenți” sau ”numărul total”.

Articolul 12 (4) În cazul încetării sau revocării mandatului membrului colegiului disciplinar ales în funcția de președinte al colegiului, se va alege un nou președinte. Președintele colegiului disciplinar poate fi revocat la propunerea motivată a cel puțin 3 membri ai colegiului disciplinar, în caz de neîndeplinire fără motive întemeiate a atribuțiilor de președinte al colegiului disciplinar pe parcursul a cel puțin trei luni.” Este greu de crezut că activitatea unui organ atât de important poate fi imobilizată pentru o perioadă atât de lungă. În acest caz, poate fi aplicată procedura similară cu cea din Articolul 11.

Articolul 14 paragr. (4) ”În cazul declarării abținerii de către un membru al colegiului disciplinar, acesta nu poate fi obligat să participe la examinarea cauzei” – suntem de părerea că va fi potrivit să completați prevederea cu ”recuzare”. Mai mult de atât, dacă acesta este forțat să participe la examinarea cauzei, în așa mod el creează impresia unei parțialități.

Noi nu putem fi de acord cu o astfel de abordare, paragr. (5) ”recuzarea sau abținerea nu se admite, dacă în rezultatul abținerii sau recuzării, va fi imposibil de asigurat caracterul deliberativ al ședinței colegiului disciplinar.”

Capitolul III - Procedura examinării cauzelor disciplinare

Secțiunea 1. Sesizarea privind faptele care pot constitui abateri disciplinare ale judecătorilor

Articolul 19 enumeră persoanele care pot înainta ”sesizări privind faptele care pot constitui abateri disciplinare”. Potrivit Articolului 19.1. ”sesizarea privind faptele care pot constitui abateri disciplinare comise de judecători poate fi înaintată de ”orice persoană interesată”. Această formulare ”orice persoană interesată” este prea amplă. În baza discuțiilor purtate cu persoanele a căror activitate este reglementată de aceste prevederi s-a ajuns la concluzia că o limitare specifică va fi binevenită, provenind din experiența acumulată în acest mod, va reduce posibilitatea de a abuza de aceasta.

Sesiunea II - Verificarea sesizărilor

Potrivit Articolului 21, sesizarea privind faptele care pot constitui abateri disciplinare se depune la secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii, care le înregistrează și le transmite inspectorului-judecător principal. Ulterior, inspectorul-judecător principal repartizează sesizările în mod aleatoriu inspectorilor-judecători pentru verificarea acestora, realizarea tuturor pașilor necesari pentru a verifica dacă faptul notificat include elementele unei abateri disciplinare, inclusiv solicitând avizul scris al judecătorului menționat în raport, în vederea circumstanțelor invocate (Articolul 25 paragr. (2) b). După finalizarea verificării, inspectorul-judecător întocmește în baza acesteia un raport, care, împreună cu dosarul cauzei disciplinare, este prezentat completului de admisibilitate al colegiului disciplinar pentru examinare. (vezi Articolul 28).

Procedura care conduce la inițierea acțiunilor disciplinare necesită un grad mai mare de "formalizare". În special, se recomandă ca persoanele care susțin că au suferit pe urma erorii profesionale a unui judecător, să aibă dreptul de a înainta orice plângere, dar ele nu pot avea dreptul de a iniția personal sau de a insista pentru acțiuni disciplinare; trebuie să existe un filtru – organ specializat care să verifice și să respingă reclamațiile nejustificate depuse de litiganții dezamăgiți, sau după obținerea explicațiilor de la judecătorul vizat și după acumularea informațiilor verificate, să transmită cauza autorității disciplinare. (Avizul nr. 3 al CCJE, paragr. 67-68)

Secțiunea 3 - Examinarea admisibilității sesizărilor pentru pornirea cauzelor disciplinare

Potrivit Articolului 27, cauza este examinată de completele de admisibilitate ale colegiului disciplinar, formate din 3 (2 + 1) membri ai colegiului disciplinar numiți prin hotărârea colegiului disciplinar, care decid asupra admisibilității sau respingerii sesizării.

Articolul 28 examinează admisibilitatea sesizării. Hotărârea privind admisibilitatea sesizării se consideră adoptată dacă pentru admisibilitate a votat cel puțin un membru al completului de admisibilitate al colegiului disciplinar. Respingerea sesizării se adoptă cu votul unanim. Acest lucru pare oarecum disproporționat.

Articolul 28 alin. (7) Hotărârile completelor de admisibilitate ale colegiului disciplinar se aduc la cunoștința persoanei care a depus sesizarea, dar și se supune în atenția judecătorului vizat.

Secțiunea 4-A. Examinarea cauzelor disciplinare de către colegiul disciplinar

Articolul 30 prevede faptul că dosarele disciplinare sunt repartizate de președinte în mod aleatoriu între membrii colegiului, care vor fi desemnați raportori. Ar fi potrivit întru simplificarea

procedurii, de a încredința inspectorului-judecător realizarea sarcinii de a prezenta dosarul colegiului disciplinar și de a exercita funcțiile raportorilor-judecători.

Articolul 31 face referire la participanții la cauza disciplinară, iar paragr. 3 prevede că ”neprezentarea în mod repetat, fără motive întemeiate fie a judecătorului sau persoanei care a depus sesizarea, fie a reprezentanților acestora la ședința colegiului disciplinar nu împiedică examinarea cauzei disciplinare.”

Articolul 31 paragr. (5) prevede că ” Membrul colegiului desemnat raportor sau oricare membru al colegiului disciplinar pot solicita audierea martorilor sau altor persoane în cadrul ședinței de examinare a cauzei disciplinare.” Judecătorul a cărui dosar este în curs de examinare trebuie supus acelorași drepturi.

Articolul 34 prevede că ședințele colegiului disciplinar trebuie să fie publice, cu excepția cazurilor în care colegiul decide, din oficiu sau la solicitarea judecătorului vizat în cauza disciplinară, examinarea cauzei în ședință închisă în interesul respectării ordinii publice sau securității naționale sau când este necesară protecția vieții private a participanților la procedura disciplinară.

În privința articolului 35, care se referă la deliberarea și adoptarea hotărârii colegiului disciplinar, noi suntem de părerea că trebuie adăugat faptul că judecătorul nu are dreptul să voteze în privința deciziei.

Articolul 39 paragr. (1) prevede că hotărârile colegiului disciplinar pot fi contestate la Consiliul Superior al Magistraturii, și rămân finale în termen de 15 zile de la data primirii copiei hotărârii motivate. Contestațiile privind procedurile disciplinare trebuie să prevină faptul ca decizia să devină finală înainte de îndeplinirea apelului.

Articolul 39 Contestarea hotărârii colegiului disciplinar

Dezvoltarea prevederilor acestui articol prin stabilirea regulilor mai detaliate pentru a asigura echitabilitatea remediului.

Adăugarea unei stipulări care ar preveni faptul ca același membru al Consiliului Superior al Magistraturii să fie implicat în toate etapele procedurii disciplinare, prin urmare, evitând riscul de a fi acuzat de imparțialitate.

Potrivit prevederilor Articolului 40, hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate la Curtea Supremă de Justiție ”de către persoanele care au depus sesizarea, inspecția judiciară sau judecătorul vizat.” Nu este clar faptul de ce inspecția judiciară contestă hotărârile. Doar părțile

implicate trebuie să beneficieze de dreptul de a contesta hotărârile - reclamantul și judecătorul vizat.

Recomandări

- Limitarea explicită măsurii de eliberare din funcția de judecător în cele mai grave cazuri, sau în cazuri de recidivare sau incapacitate, sau în cazul unui comportament care conduce la descalificarea judecătorilor din munca lor;
- Precizarea criteriilor de selecție a candidaților colegiului disciplinar – reprezentanți ai societății civile și mecanismul de numire și funcționare a comitetului însărcinat cu selecția acestora;
- Limitarea dreptului de a depune reclamații a persoanelor care au fost afectați de acțiuni sau acțiunile judecătorului sau a celor care au ”interes legal” în dosar;
- Dreptul judecătorului de a audia martorii sau alte persoane pe parcursul examinării procedurilor disciplinare;
- Adăugarea unei prevederi care ar preveni ca același membru al Consiliului Superior al Magistraturii să fie implicat în toate etapele consecutive ale procedurii disciplinare;
- Detaliile procedurilor în fața Consiliului Superior al Magistraturii;
- Crearea unui mecanism pentru reducerea volumului de lucru al judecătorilor – membri ai colegiului disciplinar;
- Capacitatea de consolidare a inspecției judiciare;
- Stabilirea unui birou personal al secretarului inspecției judiciare;
- Modificarea condițiilor de lucru.